

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 08.02.2006
COM(2006) 40 τελικό

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

**ΤΕΤΑΡΤΗ ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΤΙΚΗ ΜΕ ΤΙΣ
ΕΘΝΙΚΕΣ ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ, ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΥΜΒΑΣΗ - ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΩΝ
ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΛΙΜΑΤΙΚΕΣ ΜΕΤΑΒΟΛΕΣ**

(έκθεση που απαιτείται βάσει του άρθρου 12 της Σύμβασης - Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές)

{SEC(2006) 138}

Πίνακας περιεχομένων

1.	Εκτενής περίληψη	3
1.1.	Εθνικές ιδιαιτερότητες	4
1.2.	Απογραφή των αερίων θερμοκηπίου	4
1.3.	Πολιτικές και μέτρα	5
1.4.	Προβολές.....	5
1.5.	Εκτίμηση της τρωτότητας, αντίκτυπο της αλλαγής του κλίματος και μέτρα προσαρμογής.....	6
1.6.	Έρευνα και συστηματική παρατήρηση	7
1.7.	Χρηματοδοτικοί πόροι και μεταφορά τεχνολογίας.....	7
1.8.	Εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση του κοινού.....	7

1. ΕΚΤΕΝΗΣ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η τέταρτη έκθεση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας για τις εθνικές γνωστοποιήσεις καταρτίζεται δυνάμει του άρθρου 12 της Σύμβασης – Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές (UNFCCC).¹

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, με τα 25 κράτη μέλη της, καταβάλλει, από σειράς ετών, σημαντικές προσπάθειες για να αντιμετωπιστεί η αλλαγή του κλίματος, παρά το γεγονός ότι ευθύνεται για το 14% - μόνο - των παγκόσμιων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Η ενεργητική και αποφασιστική ανάληψη δράσης από τα ίδια τα κράτη μέλη ενισχύει την πρωτοπορία της ΕΕ δίνοντας το σχετικό παράδειγμα, με την υιοθέτηση συνολικής δέσμης νομοθετικών μέτρων και μέτρων άσκησης πολιτικής σε επίπεδα ΕΕ, τα οποία διαπερνούν ολόκληρο το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα για την Αλλαγή του Κλίματος (ECCP). Επίσης, κάθε κράτος μέλος θέτει σε εφαρμογή σειρά εγχώριων δράσεων, οι οποίες εξετάζονται στις οικείες εκθέσεις. Το ECCP αγκαλιάζει όλους τους τομείς της οικονομίας, χαράσσοντας πολιτική σε θέματα που αφορούν το νοικοκυριό, τη βιομηχανία, το εμπόριο και τις μεταφορές.

Η κλιματική πολιτική της ΕΕ δεν τερματίζεται, βεβαίως, το 2012. Πολλές από τις ήδη υιοθετηθείσες πολιτικές ΕΕ θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο πέραν της πρώτης περιόδου δεσμεύσεως που προβλέπει το Πρωτόκολλο του Κυότο. Το σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ θα συνεχίσει να λειτουργεί και μετά το 2012. Η δεύτερη φάση του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Αλλαγή του Κλίματος είχε ήδη δρομολογηθεί τον Οκτώβριο του 2005 και περιλαμβάνει τη δέσμευση και αποθήκευση του άνθρακα, τις οδικές μεταφορές επιβατών, τις αερομεταφορές και στρατηγικές για την προσαρμογή στις επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος. Οι πολιτικές αυτές αποτελούν ισχυρά και μακράς εμβέλειας μηνύματα προς τη βιομηχανία, τις κυβερνήσεις των κρατών μελών καθώς και προς την ευρύτερη διεθνή κοινότητα, ως προς τη στράτευση της ΕΕ στην αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος και συνεπάγεται ότι όλα τα θεσμικά όργανα, οι επιχειρήσεις και οι πολίτες, θα διαδραματίσουν τον ρόλο που τους ανήκει.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει στρατευθεί στην εφαρμογή των εν λόγω μέτρων αντιμετώπισης της αλλαγής του κλίματος, ενώ, εκ παραλλήλου, εξετάζει τις σχετικές επιπτώσεις στην οικονομική ανάπτυξη της ΕΕ και στην ευημερία των πολιτών της. Ειδικότερα, η Επιτροπή θα εξετάσει την επιτευχθείσα πρόοδο και θα διερευνήσει νέες δυνατότητες ενεργειών για τη συστηματική εκμετάλλευση οικονομικά αποδοτικών λύσεων περιορισμού των εκπομπών, σε συνέργεια με τη στρατηγική της Λισσαβώνας².

Η προτεινόμενη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για περαιτέρω δράση μετά το 2012, υπογραμμίζει την ανάγκη ευρύτερης συμμετοχής χωρών και οικονομικών κλάδων, ανάπτυξης τεχνολογιών με περιορισμένες εκπομπές άνθρακα, της συνέχισης και διεύρυνσης της χρήσης των μηχανισμών της αγοράς, καθώς και την ανάγκη προσαρμογής στις αναπόφευκτες επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος.

¹ Βάσει της απόφασης 94/69/ΕΚ του Συμβουλίου της 15^{ης} Δεκεμβρίου του 1993 σχετικά με τη σύναψη της Σύμβασης – Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις Κλιματικές Μεταβολές (ΕΕ L 033 της 07/02/1994)

² COM(2005)35 τελικό της 09.02.2005 – Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών “Επιτυχής καταπολέμηση της αλλαγής του κλίματος του πλανήτη ” http://europa.eu.int/comm/environment/climat/pdf/comm_en_050209.pdf

Επίσης, η ΕΕ εργάζεται επί διεθνούς βάσεως προκειμένου να συνδράμει τις εκτός Ενώσεως χώρες στον περιορισμό των οικείων εκπομπών αερίων θερμοκηπίου. Συνεργάζεται με χώρες απ' όλον τον κόσμο, προκειμένου να τις συνδράμει στην υιοθέτηση ανανεώσιμων ενεργειακών μορφών και στη μεγιστοποίηση της ενεργειακής αποδοτικότητας, με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την αειφόρο ανάπτυξη. Η ΕΕ παρέχει χρηματοδοτική στήριξη σε προγράμματα που προβλέπουν τη χρήση ηλιακής ενέργειας για την παραγωγή καθαρού πόσιμου νερού στο Σαχέλ, σε προγράμματα βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας και χρήσης ανανεώσιμων ενεργειακών μορφών στην Κίνα, σε έργα δασοφύτευσης - ώστε να δημιουργηθούν μηχανισμοί εισοδημάτων από «καθαρή» ανάπτυξη στη Νότιο Αμερική και σε προγράμματα ενίσχυσης του θεσμικού δυναμικού επί θεμάτων αλλαγής του κλίματος στην Ινδία.

Μέχρι στιγμής, η ΕΕ έχει πραγματοποιήσει σημαντικά βήματα προόδου. Η περαιτέρω πρόοδος εξαρτάται από την ταχύτητα και στράτευση στην εκ μέρους των κρατών μελών εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας και των εγχώριων μέτρων. Το σύνολο των στατιστικών προβλέψεων για τα κράτη μέλη της ΕΕ – 15 υποδηλώνουν ότι είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων του Κυότο, εφόσον τα κράτη μέλη εφαρμόσουν τα προγραμματισθέντα πρόσθετα εγχώρια μέτρα και χρησιμοποιήσουν ευέλικτους μηχανισμούς.

Η εκπλήρωση των δεσμεύσεων του Κυότο δεν συνεπάγεται τη λήξη των προσπαθειών της ΕΕ. Η ΕΕ συνιστά μεγαλύτερες μειώσεις εκπομπών για τις επόμενες δεκαετίες, ούτως ώστε να ανασταλεί η πλανητική αλλαγή του κλίματος. Η ΕΕ έχει δεσμευθεί να αναλάβει σημαντικό τμήμα των παγκόσμιων προσπαθειών περιορισμού της ανθρώπινης επέμβασης στο κλιματικό σύστημα.

1.1. Εθνικές ιδιαιτερότητες

- Το θεσμικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι μοναδικό, δεδομένου ότι 25 κράτη μέλη εκχωρούν αρμοδιότητες επί θεμάτων, οι οποίες, καλώς εχόντων των πραγμάτων, ανήκουν σε αυτές, σε ανεξάρτητους θεσμικούς φορείς.
- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της ΕΕ-15 αυξήθηκε κατά 18% σε πραγματικά μεγέθη από το 1995 έως το 2002 (μέση ετήσια αύξηση άνω του 2%), εκτινάσσοντας στα ύψη τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου.
- Η ενεργειακή ένταση έχει μειωθεί σημαντικά από το 1990 και εντεύθεν.
- Σήμερα, οι ανανεώσιμες ενεργειακές μορφές εξασφαλίζουν το 6% του ενεργειακού εφοδιασμού και αναμένεται να αυξηθούν σημαντικά τα επόμενα έτη.
- Οι γεωργικές χρήσεις περιορίζονται, ενώ αυξάνεται σταθερά η επιφάνεια των δασοφυτευμένων εκτάσεων.

1.2. Απογραφή των αερίων θερμοκηπίου

- Οι συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου στην Ευρώπη – 25 (χωρίς τις μεταβολές στις χρήσεις γης και στη δασοφύτευση) μειώθηκαν κατά ποσοστό μεγαλύτερο του 5% στο διάστημα 1990 - 2003. Στην ΕΕ-15 μειώθηκαν κατά 2% περίπου την ίδια περίοδο.
- Αναγόμενες στο μέσο όρο των πέντε τελευταίων ετών, οι εκπομπές της ΕΕ-15 ήταν κατά 3% περίπου χαμηλότερες από τα επίπεδα του 1990.

- Οι εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και άλλων αερίων θερμοκηπίου αυξήθηκαν κατά 1,3% στην ΕΕ-15 το 2003, σε σύγκριση με το 2002. Το γεγονός αυτό οφειλόταν κυρίως σε αύξηση της χρήσεως άνθρακα ηλεκτροπαραγωγής το 2003.

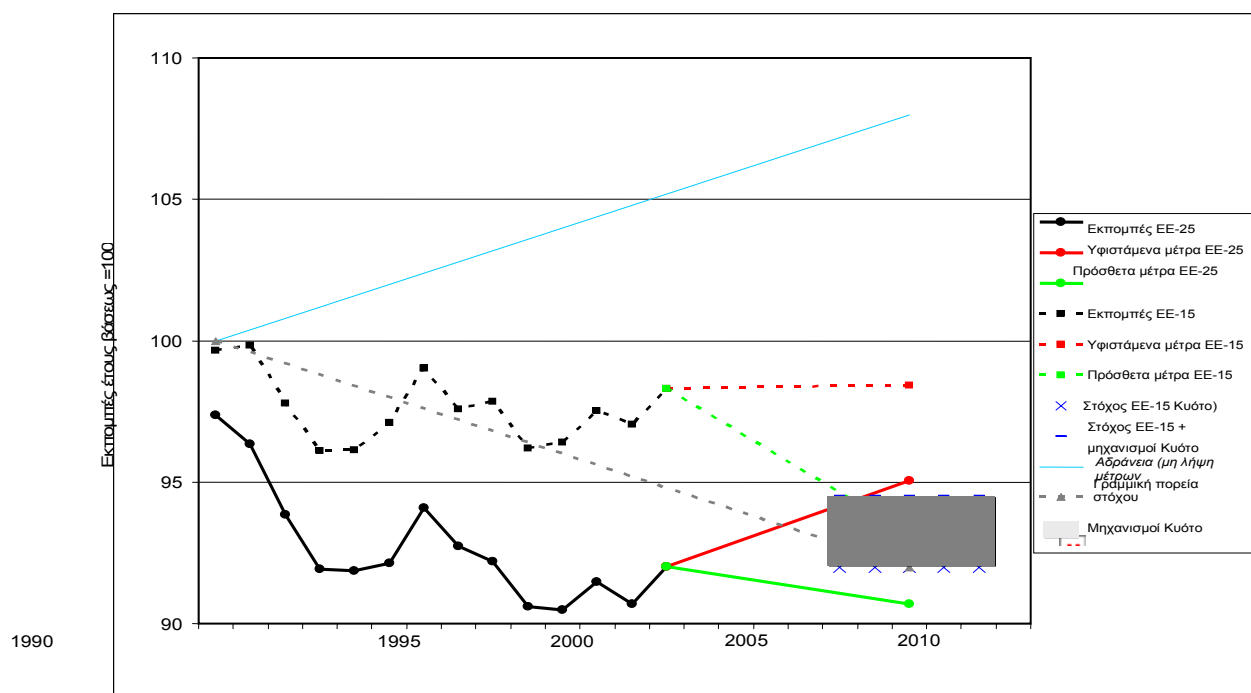
1.3. Πολιτικές και μέτρα

- Το 2005, άρχισε να λειτουργεί στην ΕΕ το παγκοσμίως πρώτο διεθνές σύστημα εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών CO₂.
- Η μεγάλη πλειονότητα πολιτικών και μέτρων που καθόρισε η Επιτροπή ως προτεραιότητα για την ΕΕ, κατόπιν των εργασιών στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Αλλαγή του Κλίματος (ECCP), έχουν πλέον τεθεί σε εφαρμογή.
- Το ECCP εξακολουθεί να προσφέρει το κύριο πλαίσιο άσκησης πολιτικής για την αντιμετώπιση της αλλαγής του κλίματος, εστιαζόμενη στη δεύτερη φάση του, ιδίως δε στον τομέα των μεταφορών (συμπεριλαμβανομένων των εκπομπών από τις αερομεταφορές και από τα οχήματα), στη δέσμευση και αποθήκευση άνθρακα, καθώς και στο ρόλο της ΕΕ στον περιορισμό της τρωτότητας και στην προώθηση της προσαρμογής.
- Στους περισσότερους τομείς, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα διαθέτει νέες δράσεις πολιτικής.
- Οι δεσμοί με τους μηχανισμούς του Κυότο θα εξασφαλίσουν τη συμβολή του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ στη μεταφορά τεχνολογίας στις αναπτυσσόμενες χώρες.
- Η δράση από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα ενισχύει και στηρίζει πλειάδα εθνικών μέτρων για τον περιορισμό της αλλαγής του κλίματος.

1.4. Προβολές

- Οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου στην ΕΕ-25 προβλέπεται να είναι, το 2010, κατά 5% χαμηλότερες των αντίστοιχων επιπέδων του 1990, ως αποτέλεσμα ήδη εφαρμοζόμενων μέτρων.
- Στην ΕΕ-15, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου χωρίς LULUCF (χρήσεις γης, αλλαγή χρήσεων γης και δασοκομία) προβλέπεται να είναι, το 2010, κατά 1,6% χαμηλότερες από τις εκπομπές του έτους βάσεως, ως αποτέλεσμα των ήδη εφαρμοζόμενων μέτρων. Εάν συνεκτιμηθούν οι μειώσεις που τα κράτη μέλη προβλέπουν ότι θα επιτύχουν μέσω των μηχανισμών του Κυότο, τότε η παρεκβολή των εκπομπών για το 2010 αποδίδει μείωση των εκπομπών κατά 4,1% σε σχέση με το έτος βάσεως.
- Και μόνον η εφαρμογή των υφιστάμενων και πρόσθετων προταθέντων μέτρων προβλέπεται να περιορίσει, το 2010, τις εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της ΕΕ-25 κατά 9,3% κάτω των επιπέδων του 1990, και στην ΕΕ-15 να μειώσει, το 2010, τις εκπομπές κατά 6,8% έναντι του έτους βάσεως. Συνολικά, η φύση των μηχανισμών του Κυότο θα μειώσει τις συνολικές εκπομπές των ΕΕ-15, στο διάστημα 2008-2012, κατά 8% σε σύγκριση με το έτος βάσεως, επιτρέποντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, την επίτευξη των συλλογικών στόχων του Κυότο.

Σχήμα 1: Σημερινές και παρεκβαλλόμενες (χωρίς LULUCF) εκπομπές για την ΕΕ-15 και την ΕΕ-25.

Σημειώσεις: Οι οριζόντιες συντεταγμένες αναφέρονται στο έτος βάσεως. Πρόκειται για το 1990 για τα περισσότερα κράτη μέλη εις ό,τι αφορά το CO₂, το μεθάνιο (CH₄) και το υποξείδιο του αζώτου (N₂O), για το 1995 προκειμένου περί των φθοριούχων αερίων, με τις ακόλουθες εξαιρέσεις: Το έτος βάσεως για τα CO₂, CH₄ και N₂O για την Ουγγαρία είναι ο μέσος όρος για την περίοδο 1985-1987, για τη Σλοβενία το 1986 και για την Πολωνία το 1988· το έτος βάσεως για τα φθοριούχα αέρια για τη Γαλλία και τη Φινλανδία είναι το 1990. Αυτό σημαίνει ότι για την ΕΕ-15 και την ΕΕ-25, η τιμή για το 1990 δεν είναι ακριβώς 100. Το σενάριο της «αδράνειας» περιγράφει τις παρεκβαλλόμενες εκπομπές εφόσον δεν ληφθούν μέτρα και δεν αναληφθούν πολιτικές σχετικά με το κλίμα.

1.5. Εκτίμηση της τρωτότητας, αντίκτυπο της αλλαγής του κλίματος και μέτρα προσαρμογής

- Η προβλεπόμενη άνοδος της στάθμης της θάλασσας ενδέχεται να θίξει 68 εκατομ. άτομα στην ΕΕ.
- Οι θερμοκρασίες αναμένεται να αυξηθούν, με αποτέλεσμα περισσότερους θανάτους λόγω υψηλών θερμοκρασιών κατά το θέρος, αλλά λιγότερους θανάτους λόγω του κρύου του χειμώνα.
- Η Βόρεια Ευρώπη αναμένεται να έχει περισσότερες βροχοπτώσεις, η Νότια Ευρώπη λιγότερες, με, ενδεχομένως, περισσότερες ξηρασίες.
- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει ήδη εμπλακεί σε ορισμένες δραστηριότητες σχετιζόμενες με την προσαρμογή στην αλλαγή του κλίματος, μέσω της υλοποίησης πανευρωπαϊκών συστημάτων πρόωμης προειδοποίησης για τις πλημμύρες και τις δασικές πυρκαϊές.
- Στο πλαίσιο της επόμενης φάσης του Ευρωπαϊκού Προγράμματος για την Αλλαγή του Κλίματος, προγραμματίζονται νέες δραστηριότητες στο ζήτημα της προσαρμογής.

1.6. Έρευνα και συστηματική παρατήρηση

- Ο προϋπολογισμός για το θεματικό πεδίο που καλύπτει την αλλαγή του κλίματος στο 6ο Πρόγραμμα Πλαίσιο είναι 2,12 δισεκατομ. €. Προβλέπεται σχετική αύξηση στο 7^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο.
- Η διεθνής συνεργασία αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των θεματικών πεδίων προτεραιότητας.
- Η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει υποστηρίξει ένα ευρύ φάσμα έργων σχετιζόμενων με την κλιματολογία, τον αντίκτυπο της κλιματικής αλλαγής, την προσαρμογή και τα μέτρα άμβλυνσης των επιπτώσεων.
- Το Κοινό Κέντρο Ερευνών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΓΔ ΚΚΕρ) επικέντρωσε τις ερευνητικές δραστηριότητές του σε καίρια πεδία πολιτικής, μεταξύ αυτών δε στην αλλαγή του κλίματος.
- Η ΕΕ, ως μέλος της Ομάδας Γεωεπισκόπηση (GEO) τείνει προς πρωτοφανή επίπεδα συντονισμού και εναρμόνισης των συστημάτων γεωεπισκόπησης, με στόχο τη δημιουργία του Παγκόσμιου Δικτύου Συστημάτων Γεωεπισκόπησης (GEOSS).

1.7. Χρηματοδοτικοί πόροι και μεταφορά τεχνολογίας

- Η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί σημαντικότατο χρηματοδότη στον τομέα της αναπτυξιακής συνεργασίας.
- Έχει προταθεί συγκεκριμένη στρατηγική και εφαρμόζεται σχέδιο δράσεως για τη συνδρομή αναπτυξιακών εταιρών της ΕΕ στην αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργεί η αλλαγή του κλίματος.
- Έχουν επιλεγεί περίπου 200 έργα, συνολικού προϋπολογισμού 300 εκατομμυρίων €, με βάση το κριτήριο ότι ενσωματώνουν στοιχεία σχετικά με την αλλαγή του κλίματος.
- Οι συνεργασίες με τις αναπτυσσόμενες χώρες στον τομέα της έρευνας και της επιστήμης/τεχνολογίας, αποτελούν καίριας σημασίας μέσα για την εφαρμογή της στρατηγικής της ΕΕ όσον αφορά την αλλαγή του κλίματος και την ανάπτυξη. Όλες οι συμπράττουσες χώρες μπορούν να συμμετάσχουν στο κοινοτικό ερευνητικό πρόγραμμα (6^ο Πρόγραμμα Πλαίσιο).

1.8. Εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση του κοινού

- Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθετεί τις αρχές της κυβερνητικής διαφάνειας και παρέχει μεγάλο αριθμό πληροφοριών στο κοινό, υπό ποικίλες μορφές.
- Ο δικτυακός τόπος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιλαμβάνει πλήρη κατάλογο των πηγών πληροφοριών των κοινοτικών δράσεων και προβληματισμών, συμπεριλαμβανομένης της αλλαγής του κλίματος.
- Τα Ευρωπαϊκά Έπαθλα για το Περιβάλλον, τα οποία απονέμει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποβλέπουν στην αναγνώριση και ενθάρρυνση εταιρειών που συμβάλλουν ιδιαίτερα στην αειφόρο ανάπτυξη.

- Η Πράσινη Εβδομάδα 2005 ήταν αφιερωμένη κατ' αποκλειστικότητα στην αλλαγή του κλίματος και συγκεντρώνει περιβαλλοντικούς φορείς για ανταλλαγή απόψεων σχετικά με τις δυνατότητες αλλαγής της συμπεριφοράς μας.
- Τα κράτη μέλη της ΕΕ υποστηρίζουν δραστηριότητες των ΗΕ δυνάμει του άρθρου 6 της Σύμβασης – Πλαισίου των Ηνωμένων Εθνών για τις κλιματικές μεταβολές (UNFCCC) (Εκπαίδευση, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση του κοινού). Οι δραστηριότητες αυτές έχουν περιλάβει, από το 2002 και εντεύθεν, σειρά περιφερειακών συναντήσεων πρακτικής εργασίας (workshops), καθώς και την προκαταρκτική ανάπτυξη, εκ μέρους των ΗΕ, ενός κέντρου ανταλλαγής πληροφοριών βάσει του Ίντερνετ, καθώς και δραστηριότητες σε εθνικό επίπεδο από μεμονωμένα κράτη μέλη.